

GYÖNGYÖSI SALÁTA

Szeretettel köszöntjük a LXVII. Országos Vasutas Természetjáró Találkozó résztvevőit!

Idei találkozónkat a MÁV VSC. és a VTSZ Elnökség szervezésében, Gyöngyösön tartjuk. Úgy volt, hogy a LXVI. találkozó 2020-ban Sátoraljaújhelyen lesz. Aztán márciusban jött a hidegzuhany vagyis a covid.! Az élet nem állt le teljesen, de a találkozók elmaradtak. A fizikai lét helyett élénk virtuális élet folyt (irodalmi pályázat, gyermek rajz pályázat, turista totó stb.), sőt még egy kajla „Sátoraljaújhelyi pótsaláta” is született, de mindezek nem pótolhatták a személyes jelenléte, a barátkozásokat, élményeket.

Most egy év kihagyással itt vagyunk gyaloglásra és egyéb élményekre készen, folytatnánk ott, ahol abbahagytuk, de nem egészen. Olyan szabályokat kell betartanunk, amelyek eddig nem léteztek. Óvatosabbnak kell lennünk, jobban vigyázni magunkra, és a többiekre.

Mindez nem csökkenti azokat az élvezeteket, amit a környék bejárása, felfedezése okoz. Ehhez nyújt segítséget a „Saláta”, amely most kibővült a tavalyi év eredményeinek ismertetésével is, melyet Molnár Angéla állított össze.

Érezzétek jól magatokat ezen a „rendkívüli” találkozón!

Gyöngyös 2021.június

GYÖNGYÖSRŐL, AHOGYAN KEVESEN LÁTJÁK

SÉTA A BELVÁROSBAN

Igen, Gyöngyösnek van ilyenje. Bár a kórházból kiinduló tűzvész 1917-ben hatalmas pusztítást végzett, így is több érdekes régi épülettel büszkélkedhet a város, melyek közül az elmúlt években többet szépen fel is újítottak. Főleg a Fő téren és környékén érdemes sétát tenni. A Fő tér jelenlegi formáját a már említett nagy tűzvész, illetve a 2000. évi újjáépítés után nyerte el. Itt áll a régi városháza és a város földesurainak, gazdag polgárainak középkori eredetű háza.

A Fő tér 10. alatt található egykori Grassalkovich ház kétszintes barokk épülete ma a városi könyvtárnak ad otthont, a Fő tér 13. alatt, a Városháza homlokzatán láthatjuk a város címerét, melynek fő motívumai – az aranszínű napkorong, az ember arcú hold és a farkas – díszítenek hármat abból a négy szökőkútból, melyet a Fő tér négy sarkában helyeztek el. A tér délkeleti sarkán álló negyedik szökőkút fő motívuma a szőlő, utalás ez a „Szőlő és bor városára”, mely címet 1984 óta viseli büszkén a város.

Nem messze a Fő tértől, a Gyöngyös-patak keleti oldalán áll a klasszicista zsinagóga, az épületben ma a városi televízió működik. Az épület szomszédjában lévő hatalmas új zsinagóga 1930-ban épült. Az 1941-ben még több mint 2000 főt számláló gyöngyösi zsidó közösség jelentős része Auschwitzban elpusztult, így a háború után már nem használták zsinagógaként: korábban bútóráruház működött a gyönyörű épületben, jelenleg kulturális helyszínt szeretnének belőle csinálni.

A Fő tér északi részén áll a kéttornyú, jelenlegi formájában barokk Szent Bertalan Plébániatemplom. Az 1917-es tűzvészben a templom súlyosan megsérült, és bár a templomot ezt követően hamar helyreállították, a két hatalmas barokk toronysisakot nem pótolták, emiatt tűnnek aránytalanul tömzsinek a tornyai.

És még egy érdekesség: a Mátra Múzeumhoz vezető Kossuth utca északi részén még megfigyelhetjük az egykori különleges településszerkezetet, az úgynevezett zsákközös beépítési formát. Ennek lényege az volt, hogy a város lakosai így cselezték ki a kapuadót: az utcafront felé csak egyetlen kapu nyílt, innen egy belső utcán lehetett bejutni az egyes portákra. Így csak egy kapu után kellett fizetni egy komplett utcának.

MÁTRA MÚZEUM, AHOL PUSKACSOBÓL VAN A KERÍTÉS

Egy szépen felújított régi épületben található a Mátra Múzeum is, amit a gyerekekkel érkezőknek egyenesen kötelező meglátogatni, de a felnőttek is jól fognak itt szórakozni. A hajdani Orczy vadászkastély parkjának kerítését faragott oroszlánok díszítik, melyekről a legenda azt tartja, hogy amikor meghallják a déli hangszót, elmennek ebédelni. (Sajnos ezt eddig még senki sem látta.) Az a legenda viszont igaznak bizonyult, hogy a kastély kerítése puskacsövekből készült

A kastély csodaszép parkjában találjuk Magyarország legnagyobb, mintegy 430 centiméteres törzskeletű, törökmogyoró fáját. A 2007-ben felújított kastély előterében a Mátraderecskén talált mamut hatalmas csontváza köszönti a látogatót, majd az alsó szinten vadászati, a felsőn helytörténeti kiállítást és ásványgyűjteményt találunk.

A múzeum másik épületében, a modern Természettudományi pavilonban egy hatalmas épített fa gyökérről a lombkoronájáig járhatjuk végig az épületet. Így megismerkedve a rendszertani osztályokkal. A legfelső szinten egy működő méhkaptár is helyet kapott, melyből ki tudnak repülni az épületből a méhek.

Aki ennél is komolyabban szeretné megismerni a méhek életét, a Szabó Méhészternél, a gyöngyösi kisvasút Pipishegyi megállójánál egy teljes méhészeti gyorstalpalón is részt vehet: a legbátrabbak még kaptárt is bonthatnak. De nem a méhek az egyetlen élő állatok a Természettudományi pavilonban: az üvegház részlegen különleges leguánokat, halakat és egy kifejezetten látogatóbarát járó papagájt találunk. Akinek pedig ennyi élő állat még mindig nem volt elég, autózzon el a Gyöngyös határában található kis alapterületű, ám annál változatosabb magánállatkertbe. Ha jókor járunk erre, még oroszláncolyköt is lehet itt simogatni!

FERENCES KOLOSTOR, AHOL A FALAK KINCSEKET REJTENEK

A gyöngyösi belváros délkeleti részén, a Barátok terén áll a Ferences Plébániatemplom és kolostor épületegyüttese. Hazánk egyik legnagyobb ferences rendháza elsöre nem tűnt túl izgalmas helynek, aztán megváltozott a véleményünk, ahogyan megannyi titokzatos történetet hallottunk az itt dolgozóktól. Például, hogy 1950-ben a kommunista leszámolástól tartva több értékes kincset rejtettek el az akkori szerzetesek a templom és a rendház falaiban.

Így került elő pár éve egy befalazott lépcsősor kibontásakor rengeteg értékes kötet, mely azóta a 650 éves Ferences Műemlék könyvtárat gazdagítja, a karzatba falazva pedig egy hatalmas gyöngyház berakásos keresztre leltek. Valahol a templom alatt található Vak Bottyán sírja, de pontos helyét még nem találták meg, a szentély belső déli falán mindenesetre egy vörös márvány emléktáblát helyeztek el.

Érdeemes a templom és a díszes sekrestye megtekintése mellett a már említett könyvtárban is elidőzni – ha időnk engedi, a kedves könyvtáros bácsi akár egyesével is szívesen mesél a 16 000 kötet mindegyikéről. Az ősnymtatványok között olyan különlegességeket őriznek, mint egy Gutenberg Biblia. A templom, a rendház és a könyvtár is látogatható, vezetett túrán lehet őket megnézni

EGYEDÜLÁLLÓ EGYHÁZI KINCSTÁR

A ferences rendházhoz hasonlóan kalandos a története a Szent Bertalan utca 3. számú házban, az egykori Almásy-házban kiállított egyedülálló Egyházi Kincstárgyűjteménynek is. A kincseket ugyanis a II. világháború végén a templom déli tornya alatt három pap elrejtette a szovjet csapatok elől, és megesküdtek, hogy amíg idegen katonaság van az országban, titokban tartják a kincsek hollétét. A szovjetek viszont sokáig maradtak, így 1967-ben az utolsó még élő pap halálos ágyán elárulta a titkot.

A Szent Bertalan templom kincstára gazdagságát tekintve Magyarország harmadik legjelentősebb egyházi kincstára, ahol miseruhákat, könyveket, szobrokat és többek között 43 darab ötvös műtárgyat, ebből 12 középkori kelyhet őriznek. A kincsek nemrégiben kerültek a jelentőségükhöz méltó, modern kiállítóterbe.

BORPALOTA: A VÁROS LEGNAGYOBB PINCERENDSZERE

A Borpálota eklektikus stílusú épületét 1907-ben adták át, az épület alatt a város legnagyobb pincészete található. Ez a hely azonban nem csak azoknak lehet érdekes, akik szeretnék itt bort kóstolni, hanem a borászat történelmére fogékonyak számára is. Az elképesztő méretekkel rendelkező pincerendszerben hatalmas régi fahordókat, modern acéltartályokat és a szocializmus tömegtermelésének egykori betontartályait is megnézhetjük. A 107 éves pincészetet előzetes bejelentkezés után lehet meglátogatni, a túra a hangulatos kóstolóhelyiségben, borok társaságában végződik.

OXYGEN ADRENALIN PARK

Az Oxygen Adrenalin Park Mátra déli lejtőjén található csodaszép környezetben. Mátrafüred és Mátraháza között elnyúló 16 hektáros park az ország legmagasabban fekvő kalandparkja, ahol szemet gyönyörködtető panoráma fogad minket. Tiszta időben a Kékestetőtől akár az Alföldig is elláthatunk. Az Oxygen Adrenalin Park területén a fizetőeszköz a köpengő. Egy köpengő 600 Ft-nak felel meg.

SÁSTÓ-GYÖNGYÖS

Aki már megmászta a Kékes csúcsát és a Galya-tetőt is kipipálta a bakancslistájáról, annak mindenképp érdemes Sástó felé vennie az irányt.

Hazánk legmagasabban fekvő természetes állóvize a Gyöngyöshöz tartozó Mátrafüredtől északra, a Mátra déli lejtőjén bújik meg. A 2,2 hektárnyi vízfelület tengerszint feletti magassága több mint 500 méter, átlagos mélysége pedig 1 méterre tehető. Turisztikai szerepét az 1960-as évektől kezdve ruházták rá, amikor a mocsaras, sással benőtt tavat megtisztították és a kikotrórt anyagból hangulatos kis szigeteket hoztak létre.

Sástó tüneményes természeti környezetben várja azokat, akik tiszta levegőre vagy egy jóleső erdei séta vágyának. Nincs is jobb, mint a part menti fűzfa árnyékában meghúzódva hallgatni a sás zizegését vagy a takaros fahidak egyikén állva szemlélni a tavirózsák közt úszkáló vadkacsákat. A téli zimankó idején a tó vize befagy és akár korcsolyázásra is alkalmas, de már csak a látványa miatt is kár lenne fényképezőgép nélkül érkezni.

Béka tanösvény

Aki szeretne megismerkedni a Mátra élővilágával, annak erősen ajánlott végig barangolnia a 15 állomásból álló Béka tanösvényt, amely egészen a Farkas-kútig kalauzolja el a látogatókat. Az erdők ölelésében olyan növényekre bukkanhatnak, mint a havasi rózsza, a pávafarkú salamonpecsét vagy a sárga kövirózsza. Érdekes figyelni, hogy hova lép az ember, hiszen a területen sok kétlábú is előfordul, mint például a foltos szalamandra és az alpesi göte. A tó északi oldalán több fapad, fedett pihenőhely és játszótér ad alkalmat a szusszanásra.

Sástói kilátó

A természet szépségéért rajongóknak ajánlott felkeresni a Sástó kilátót is, amely egy 50 méternél is magasabb üzemképtelen fűrótoronyból lett kialakítva. Első emeleti teraszán nem csak a pazar panoráma tárul a túrázók elé, de madártani ismereteiket is bővíthetik az itt található rajzokkal és faragásokkal. A harmadik emeleten szabadon lehet pásztázni a Mátra vidékének természeti kincseit, ezeknek azonosításában távcső és jól feliratozott tájképek is segítséget nyújtanak.

A VÁROS TÖRTÉNETE

Az Aba nembeli Csobánka-ág kora:

A honfoglalás után a Mátraalját az Abák szállták meg: Anonymus szerint Árpád vezér e nemzetség őseinek, Ednek és Edömérnek ajándékozta a területet. A XIII. századtól e nemzetségből kiváló ágak birtokai egymás mellett helyezkedtek el a Mátraalján.

Gyöngyös neve 1261-ben bukkan fel először írott forrásokban, a mai város szomszédságában lévő Gyöngyöspüspöki nevének előtagjaként (Gungus). A név feltehetően a vízparton élő fák fagyöngyéből származik. Előbb a patakot nevezték így és ennek nyomán nyerte el a település a Gyöngyös nevet. Az 12614-es oklevél szerint Gyöngyöspüspököt Szent László király adományozta az egri püspöknek. Gyöngyös falu és környéke az Aba nemzetség Csobánka-ágának birtokában volt a XIII. században, már az 1270-es években gyorsan fejlődő település. Növekedését Csobánka két fiának, Jánosnak és Péternek 1274-75 tájára tehető osztozása még jobban elősegíthette. 1275-ben Jánost Gyöngyösinek nevezik, és minden bizonnyal a települést teszi meg birtokai központjául, feltehetően itt is lakott. (Későbbi lakhelye, a Benei vár ekkor még nem állott, valószínűleg ekkor építették.)

Gyöngyös és Bene települési viszonyairól Csobánka fia János fiainak, Lászlónak, Dávidnak és Sámuelnek az 1301. évben történt osztozásáról készült oklevélből nyerünk határozottabb képet. Gyöngyöst a fiúk három részre osztották: először a faluban levő belsőiségekről, majd a szántóföldekről és a szőlőkről intézkedtek. a topográfiai pontosításhoz a patak, a templom és a kápolna említése nyújt lehetőséget. A patakot - melynek Kis- és Nagypatak ága volt - a Gyöngyössel azonosíthatjuk, ez egyház azonos a Szent Bertalan-plébániatemplommal, a Corpus Christi néven említett kápolna pedig a Szent Orbán-templommal. A XIII. század végi településmagot tehát itt, a plébániatemplom és a kápolna között, a patak partján kereshetjük. Ez a hely fontos közlekedési csomópont: a patak völgyben délről északnak tartó utat itt keresztezte a pásztó-kompolti országút és itt átkelőhely is volt.

Az oklevélből többutcsás falu képe bontakozik ki: az egyik útvonal a patak partján volt, a másik vele párhuzamosan futott. Ez utóbbi lehetett a falu első utcája, mely orsó alakban kiszélesedve fogta közre a templomot. A főútvonalra merőlegesen, a plébániatemplomtól

indult, majd északkeletre fordulva a Mérges-patak völgyében jutott el a földesúr lakóhelyéhez, az időközben felépült benei várhoz.

Ezt az utat tekinthetjük a mai Petőfi Sándor utca (A XV. századtól Solymos utca), a Fő tér (Piac tér) és ennek a folytatását képező Jókai (egykor Csapó) utca jelenleginél szélesebb őseinek. Gyöngyös a XIII. században egyutcsás, középen piaccá szélesedő, ún. utcapiacos típusú település volt.

A Kacsics nembeli Szécsényiek kora - a mezővárosi privilégium

Az Árpád-ház kihalása után a trónt öröklő Anjou Károly Róbert véres harcokban számolt le az országot uraló "kiskirályokkal". A János-fiúk a pártütő Csák Máté oldalán harcoltak az 1312-es Rozgonyi csatában, ahol egyikük életét vesztette, a többiek Károly Róbert megfosztotta birtokaiktól. Gyöngyöst és környékét 1327-ben saját hívének, Kacsics nembeli Szécsényi Farkas fia Tamás erdélyi vajdának, szolnoki ispánnak adta. Tamás további szolgálataiért a király Gyöngyöst Buda városával azonos kiváltságokkal ruházta fel és oppidum (mezővárosi) rangra emelte 1334-ben. Ahhoz is hozzájárult, hogy Tamás vajda és örökösei a várost falakkal, tornyokkal, bástyákkal erősítsék meg.

1327-től Gyöngyös majd 100 évig a Szécsényiek kezében volt és a korszak nyugodt fejlődést hozott. Ennek egyik kiváltója, hogy a település a környező szőlőtermelő falvak központja volt. A jogi helyzet megváltoztatásán kívül (oppidum rang) a fejlődés legfőbb oka azonban a növekvő kereskedelem betöltött aktív szerepe volt. A kereskedők Budáról, Pásztón és Gyöngyösön át is eljuthattak Egerbe és útközben mindkét város piacán vásárt csaphattak. A Piac téren a heti piac mellett országos vásárokat is tartottak, így például a Szent Bertalan-napi búcsúkor. Igen fontos volt az is, hogy Budáról Kassán át Lengyelországba vezető nemzetközi kereskedelmi útvonal áthaladt a városon.

Megváltozott a mezőváros külső képe is a XIV-XV. században. Az első - északon Solymos, délen Buda felé vezető - utcából kiágaztak a keresztutak. A nyugat - Pásztó - felé vezető Tó utca, (ma Vachot Sándor utca) már 1301-ben megvolt, mellette a Corpus Christi kápolna mellett is voltak házak. Keleten, a mai

Kossuth út elődje, a Bene utca már a XIII. században kialakult. A benei út elágazásánál az országút kelet felé, Eger irányában folytatódott. Itt az elágazásnál, már a városon kívül épült föl a Szent Erzsébet-templom és ispotály.

1411-24 között Zsigmond király a Szécsényi-javak felét elkobozta, a települést akkor kettéosztották, északi irányban. A benei vár felé eső rész lett a királyé, a nyugati rész maradt a Szécsényieknek. A mezőváros délkeleti részén épült fel a Ferences kolostor, részletformáiból ítélve a XIV. század végén. A kolostor településformáló tényezővé vált, körülötte új városrész alakult ki a XIV-XV. század fordulóján. Tőle nem messze állott a begina-ház, a kicsiny Szentlélek kápolnával. Így a középkori Gyöngyöst keletről, délkeletről és délről három templom határolta, nyugaton állott a Corpus Christi kápolna, tehát csak az északi határt nem ismerjük.

Szécsényi László egyetlen fia, János halála után lányai és vejei, Losonci Albert és Gutti Ország László örökölték a családi vagyont, Mátyás király új adomány címen 1461-ben megerősítette őket a birtokban. A királyi városrész a Rozgonyi család két ágához került a XV. században. Részben házasság, részben szerzés révén részbirtokos volt itt a Kanizsay, a Bánffy, a Báthory család, Erdődy Tamás és Bakócz Tamás esztergomi érsek. Ez a szétagulódás nem kedvezett a városnak.

A török idők

A mohácsi csatavesztést követően Szulejmán seregének egy része Gyöngyösön át Miskolcig pusztított. Kifosztották, felégették a Ferences kolostort és a város egy részét. Török uralom alá 1544-46 között került Gyöngyös. Szultáni magántulajdon, majd "khászi város" lett. Török népesség nem telepedett le benne. A tanács tovább működött, a városbíró szedte be a török, állami valamint a földesúri adót. A városi önkormányzatot a XVII. században, a török uralom alatt is a bíró és a 12 esküdttől álló tanács irányította.

A török időkben végig a szőlőművelés volt a meghatározó. a XVI-XVII. században kiterjedt borkereskedést folytattak a gyöngyösi, országhatáron kívül és belül. Virágzott a kereskedelem is, híresek voltak a gyöngyösi sokadalmak, országos vásárok, heti és napi piacok. Gyakran jöttek is magyar és török végvári vitézek is. Már a XVI. században differenciált iparral rendelkezett a város: az 1540-es években már 29 mesterségről

a XV. században, a többi mesterségé 1600-1630 között keletkezett. Érdekes és jellegzetes mesterség volt a szűrposztókészítőké: a benei Kallók-völgyében nagyszámú csapó-szűrposztókészítő és molnár üzemeltette a nagyhírű malmokat. A mezővárosi parasztpolgárok mellett igen nagyszámú nemes, főleg ún. armális nemes élt Gyöngyösön.

Az 1550-es években ide is eljutott a reformáció, de nagyarányú terjedését az obszerváns ferencesek szívos munkája, agitációja megakadályozta. 1633-ban jelentek meg a jezsuiták és hamarosan megnyitották a katolikus gimnáziumot. A reformátusoknak is volt középiskolájuk a városban.

Az 1550 körüli török összeírás hét utca nevét őrizte meg: Nagy, Virág, Másik Nagy, Tod, Sziget, Bene utca. A XVII. század végén is 7 lakott utcája volt a városnak. A középkorban semmi nyoma nincs az 1334-es kiváltságlevélben engedélyezett városfalnak, a kapukról, kerítésről a török idők kezdetén tudunk. A belvárost nem kőfal, csupán árok és sövénykerítés védte. A főutcák végében azonos névvel illetett és két-két kapuőr által őrzött kapu vezetett a városba. Ezeknél vámozták el a piacra érkező szekereket, még a XVIII. században is.

A XVIII-XIX. századi város

A török uralom alól 1687-ben szabadult fel Gyöngyös. Jelentős birtokos család volt itt már a XVIII. század elejétől a Rákóczi-család, így nem csoda, hogy a város 1703-05 között fontos szerepet játszott a II. Rákóczi Ferenc vezette szabadságharcban. Az 1711-es Szatmári béke után négy nagybirtokos családnak volt itt vezető szerepe: a fejedelem elkobzott birtokait gróf Althan Mihálytól 1741-ben Grassalkovich Antal vásárolta meg, a Koháry-javakat az Esterházy család örökölte, birtokos volt még a Forgách család, valamint a Nyári örökösök: a Hallerek, Orczyak, Bossányiak. A XVIII. század elején húsz köznemesi család is telket szerzett a városban. 1715-ben, a civistársadalomban 125 telkes adja a döntő réteget, a gyöngyösi határ a közösségé, és a város tanácsa osztotta a kül- és beltelkeket. 1699 és 1816 között fokozatosan a földesurak kezébe került a földosztás, a belső, üres telkek kiosztásának joga és az egész- vagy féltelkes gazdák házas vagy házatlan zselléreké váltak. A lakosok száma egyre nőtt a bel- és külföldi telepeseikkel: német iparosok 1769-től, görög kereskedők 1710-től,

tudunk, az iparúzés a XVII. században is dinamikus volt. Korán megjelentek a céhek, a mészáros céh már szlovák protestáns iparosok 1640-től éltek itt. A népszaporulat az 1820-as évekig a város régi belterületén igyekezett elhelyezkedni, szabdalva a telkeket. Ez az a korszak, amikor átépült a város. A Fő téren és a főútvonalak mentén álltak a város földesurainak barokk stílusú, palotaszerű házai, ugyanilyen stílusban épültek, illetve épültek át az egyház épületei és a templomok. A város mai építészeti képének ma is meghatározói ennek a barokk korszaknak az épületei.

1820 után új városrészek születtek, a földesurak végezték a telepítéseket, hiszen a föld az ő birtokukban volt. Északi irányban Esterházy Miklós 1820-ban a Solymos utcai régi temető mellett 22 hold majorsági földet osztott ki házépítésre, így jött létre a Felsőújváros vagy Miklósváros. 1838-40 között a Nagypatak partja melletti Esterházy birtokon jött létre a Víziváros. Északkeleti irányban Orczy Lőrinc szőlőjéből parcellázott házhelyekké a mai Damjanich-Deák Ferenc-Bajza utca közötti területet. Ugyanakkor, 1820 körül kezdett beépülni az ún. "Benei Hóstya", a mai Mátrai út két oldalán, az Orczy-kastélytól északra. Keleten, a mai Kármán József utca déli határvonala alakult ki a Haller-birtokon, az Oroszlán vendégfogadó felépítésével. A XIX. század második felében a virágzó kereskedelem és a pusztító filoxéra után újjászülető szőlőművelés lüktető gazdasági életet teremtett. 1886-ban Gyöngyöst a rendezett tanácsú városok körébe emelték. Az utcahálózat nem változott, a főutca torkolló közökben, keskeny sikátorokban a sűrűn egymás mellé épített, apró, tűzveszélyes házak rendszertelen tömege jött létre. Csak az 1904-es tűzvész után alakítottak ki néhány új utcát.

Az 1917. május 21-én pusztító tűzvész a belváros nagy részét megsemmisítette. 11 ember vesztette életét, 8000 ember maradt hajléktalan, 549 ház és 1400 melléképület semmisült meg ekkor. Országgyűlési törvény született az újjáépítésről, az új telekszabályozásra, új utcák kialakítására tervek születtek. A Szent Bertalan-templomtól nyugatra elterülő tér ekkor vált szabaddá. Az újjáépítés, amely Warga László építész-professzor tervei alapján kezdődött meg, rányomta a bélyegét a városképre, a korábbi korszakok épületeinek egy része is átalakult ekkor.

Az utóbbi 50 évben - szerencsére - a belvároson kívülre terjeszkedett a város, főleg délen épültek fel az új lakótelepek, így a viszonylag kisméretű belváros meg tudta őrizni bájos hangulatát.

A MÁTRAI BORVIDÉK

A tatárjárás után a lakott települések és a városok újjáépítéséhez sok fára volt szükség, így megindult a fakitermelés, és az üresen maradt területeket pedig szőlővel telepítették be.

Így a XIII. században nagyarányú szőlőtelepítés indul meg, és a XIV. századra már jelentős borkereskedelem jellemzi a vidéket.

A török elfoglalták Gyöngyöst, aminek az oka, hogy a hatvani bég dézsmabort tudjon behajtani, de a magyarok is adót vetettek ki a Gyöngyösiekre, ami egy elég komoly visszafejlődést eredményezett.

A török uralom után a vidék Rákóczi támogatta, és a szabadságharc után a szőlőtulajdonosok is jobbágy-sorba kerültek. Az új szőlőbirtokosok a fejlesztésekkel nem törődtek, és a szőlőkultúra nem tudott kibontakozni, majd Mária Terézia vámrendeletei tovább nehezítették a vidék borkereskedelmét.

A XVIII. században újbóli nagyobb szőlőtelepítés voltak, majd a filoxéra ezt a borvidéket sem kímélte.

Jelenleg a Mátrai Borvidék adja az ország szőlő-bor exportjának a 40%-át.

A MÁTRAI BOROK

A Kárpátok óvja a borvidéket a szélsőséges zord időjárásoktól, és a Mátra hegység déli lejtőin pedig sok napsugárzás éri a szőlőt. Az itt termelt borok a friss, virág és gyümölcs illatukról híresek.

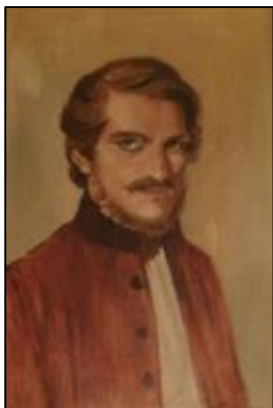
A szőlőfajták közül az olaszrizling, leányka, muscat ottonel, szürkebarát, sauvignon blanc és chardonnay kiemelkedő.

HÍRES GYÖNGYÖSIEK - HÍRESSÉGEK GYÖNGYÖSÖN

ABA SÁMUEL (990-1044) a harmadik magyar király. Szállásterülete a Mátraalján volt, (Aba) sáron monostort alapít, itt temették el

BAJZA JÓZSEF (1804-1858) költő, kritikus, szerkesztő

A reformkori irodalmi élet egyik vezéralakja. A Gyöngyöshöz közeli községben, Szücsiben született, közbirtokos család fiaként. A gyöngyösi gimnáziumban tanul, majd Pesten és Pozsonyban folytat jogi tanulmányokat, és ügyvédi vizsgát tesz. Bekapcsolódik a pesti irodalmi életbe,

szülőföldjén lévő birtokait bérbe adja és végleg a fővárosba költözik. Ettől kezdve kizárólag az irodalomnak él. A hazai táj élménye visszatükröződik lírájában is. A Kritikai Lapok, később az Atheneum szerkesztője, majd a Pesti Magyar Színház (a későbbi Nemzeti Színház) igazgatója lesz. 1848-ban a Kossuth Hírlapja c. napilapot szerkeszti, amely korának legolvasottabb lapja volt. 1849-ben, amikor Kossuth és a kormány Debrecenbe menekül - mint Kossuth Hírlapjának szerkesztője -, ő is menekülésre kényszerül. Gyöngyösoroszi birtokán húzódik meg családjával együtt. A világháború után az átélte megpróbáltatások, az anyagi gondok és fiának betegsége felőrölték idegeit és erejét, elméje elborult.

JÓ ÉJTSZAKÁT.

*Kedvesid ha elhagyod,
Mondj nekik jó éjtszakát;
Kívánd: ég derítse fel
Rád és rájok hajnalát.
Mert a nap letűn s reád
Zordon éj sötétedik
S reggelért, mely egybe hoz,
Senki nem kezeskedik.
S ah, ha egy kedves viszony
Búcsuzatlan elszakadt,
A szív kétszer oly nagyon
Sínli a fájdalemakat.*

BÁRDOS LAJOS (1899-1986) zeneszerző, karnagy. A Gyöngyösi Katholikus Énekkar díszkarnagya, többször vezényli a kórust (1936-37)

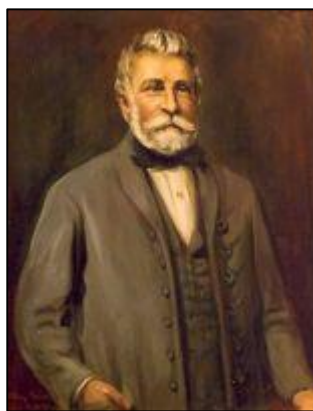
BERZE NAGY JÁNOS (1879-1946) néprajztudós

A heves megyei Besenyőtelken született, egyszerű földműves szülők gyermekeként. A gyöngyösi gimnáziumban tanult, és már ekkor gyűjtötte városunkban a néphagyomány emlékeit (balladákat, meséket). 1905-ben avatták bölcsészdoktorrá, s ezt követően tanárként, ill. tanfelügyelőként dolgozott. Pedagógusi tevékenysége mellett végezte igen jelentős

néprajzi munkáját. Írásba foglalta szülőföldjének, Heves megyének nyelvjárását (1905) Felkutatta, gyűjtötte és elsőként rendszerezte a magyar népmeséket. Tevékenysége során mind hazánkban, mind pedig külföldön nagyobb lendületet vett a népmesekutatás és a rendszerezés. Gyöngyösön három népmesét (A hamis mesterlegény, Háj, háj, majd elmasírozunk már, A légy meg a bolha), és egy népballadát (Lendörvéri Dorka) gyűjtött. Fő műve a "Magyar népmesék" c. katalógus, az általa számba vett 530 mese, melynek megjelenését (1957) már nem érthette meg. 1971 óta a városban gimnázium viseli a nevét.

BUGÁT PÁL (1793-1865) orvos, egyetemi tanár

1793. április 12-én született Gyöngyösön, egyszerű szabómester fiaként. Jó eredménnyel tanult a gyöngyösi gimnáziumban, majd orvosi tanulmányokat folytatott Pesten. 1816-ban avatták orvosdoktorrá. Ezt követően egyetemi tanársegéd, majd vidéki tisztifőorvos, 1828-tól a sebészeti tanszéken élettanra, általános kórtanra és gyógyszerstanra oktatta 24

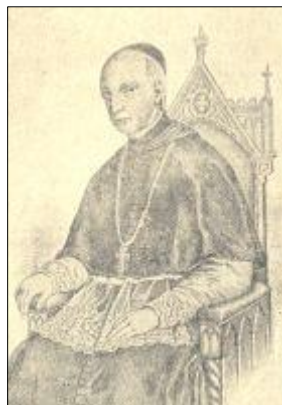
éven át a leendő orvosokat. Professzorként kitűnt azaz, hogy tanítványait magyarul oktatta. Észrevette, hogy a 20-as évek Magyarországnak egyik központi kérdése a magyar nyelv ügye, ezért célul tűzte ki a magyar nyelvű orvosi- és természettudományi irodalom megteremtését. Az ügy érdekében 1831-ben Toldy Ferencsel megindította az *Orvosi Tár* c. folyóiratot. Nyelvújító munkásságának eredményeként ma már nélkülözhetetlen kifejezésekkel (pl. genny, láz, sejt, kór, agy, stb.) gyarapította szókincsünket. E tevékenységének fontos állomása a 40.000 szót tartalmazó *Természettudományi szóhalmaz* c. nyelvészeti munka. 1830-ban a *Magyar Tudós Társaság* tagjává választották. 1841-ben megalapítja a *Természettudományi Társulatot*, melynek elnökekül választották. Az 1848-as szabadságharc idején a Honvédelmi Bizottmány Magyarország főorvosává nevezte ki. A bukás után a gyöngyösi ferences kolostorban talált menedéket, ahol a rendházfőnök a saját szobájában bújtatta el. 1850-ben költözik vissza a fővárosba, és élete végéig teljes visszavonultságban élt budai otthonában. A városban a kórház (1956 óta), és a posta előtti tér viseli nevét. Bugát Pál emléksobát láthatnak az érdeklődők a Mátra Múzeumban. Egykori szülőházát emlékkő jelöli az Arany János Iskola közelében.

Nyelvészkörökben gyakran hallani anekdotákat, történeteket régi nagy nyelvészekről. Az egyik legismertebb talán az, amelyik Bugát Pálról, a nagy nyelvújítóról szól, hiszen olvasható volt a Magyar Nyelv folyóiratban.

A nyelvújítás korában volt viszonylag gyakori az úgynevezett szóösszerántás mint szóalkotási mód, ami azt jelenti, hogy két szónak csonkítva csak egy-egy része kapcsolódik össze. Például a cső és orr szóból a csőr, a levegő és ég szóból a lég jött létre.

Egyébként a 19. század első felében minden héten nyelvészkedő ülés volt a Magyar Tudós Társaságban. Bugát Pál, mint aktív tag itt hangoztatta azt az elvét, hogy egységes dolgot egységes szóval, ne összetétellel fejezzünk ki. Így például a dióhéj tulajdonképpen a diónak az inge, így az egység kedvéért mondhatnánk azt, hogy ding. Báró Eötvös József is jelen volt ezen az ülésen, s amint ezt a furcsaságot meghallotta, kérdéssel fordult Bugáthoz: – Ha ezt a módszert elfogadjuk, tehát a dióing legyen ding, akkor mi lesz a fiúingből?

HÁM JÁNOS (1781-1857) szatmári püspök, 1848-ban hercegprímás

Elemi és középiskoláit Gyöngyösön végezte, a teológiát az egri papnevelő intézetben tanulta. 1804-ben szentelték pappá. hamarosan a papnevelde tanára, majd igazgatója lett. 1828-ban szatmári püspökké nevezték ki. Szatmár vidékére tanító, ápoló szerzetes nő-

véreket telepített le, kórházat, tanítóképzőt épített. Szatmárnémeti arculatát ő alakította ki. 1848-ban hercegprímássá nevezték ki, hivatalát nem tudta elfoglalni, ezért 1849 nyarán lemondott és visszatért Szatmárba. Jótékonyága országszerte ismert volt. Gyöngyösön a Nagytemplom déli tornyát jórészt ő építtette, a Jókai utcai női Ispótyá kápolnája is nevét dicsér. Jelentős összeggel járult hozzá 1838-ban a kórház alapításához. Halálának évfordulóján, 2007-ben emléktáblát és teret avattak emlékére a Szt. Bertalan templom DK-i oldalában.

HANÁK KOLOS (1851-1923) a Mátravidék idegenforgalmának elindítója.

A Mátra nyugati lábánál, Szurdokpüspökiben született. 1872-ben telepedett le Gyöngyösön. 1887-ben a Magyarországi Kárpát Egyesület - amelynek 1873-tól tiszteletbeli tagja volt - Mátra Osztályát hozta létre. Ezzel megkezdte a Mátra turisztikai fel-

tárását és idegenforgalmi megismertetését. 1887-1891 között - Hanák vezetésével - már színekkel jelezték a fontosabb turista útvonalakat. Útikönyvet írt Gyöngyös és a Mátra nevezetességeiről, amely több kiadásban is megjelent (1889, 1897). 1897-től Budapesten a királyi ítélőtábla bírása, 1908-tól kúriai bíró.

Élénk közéleti tevékenységén kívül szerette a gazdálkodást is. Abasáron és környékén földet vásárolt, éppen abban az időben, amikor filoxeravész idején kipusztultak a szőlőültetvények. Hanák az újra telepítéssel mindent megtett az új szőlőkultúra terjesztéséért, birtokát mintagazdasággá fejlesztve példát mutatott a környék gazdáinak.

P (áter) KISS SZALÉZ (1904-1946) szerzetes

Tízgyermekes család ötödik gyermekeként nő fel. 1920-ban belép a ferences rendbe, és az egri újoncházba, majd a szécsényi rendházba kerül. Diakónussá, majd pappá szentelik Gyöngyösön (1928). Pécs, Jászberény, és Sallgótján után az Egyesült Államokban vállal misszionáriusi feladatot: a New Brunswick-i szent László plébánia plébánosa. Számos lelkigyakorlatot tart a szórványban élő magyarok között, de a honvágy miatt hazatér, és Debrecenbe kerül.

1944. június 23-tól él Gyöngyösön, ahol teológiai tanár, és a növendékek nevelője. Részt vesz a város vallási és kulturális életében, Rengeteg prédikációt, lelkigyakorlatot, kulturális estet tart. Szerepet vállal a Szerepet vállal a Kisgazdapárt helyi szervezetében is. 1945-ben megalapítja a KEDIM-et, vagyis a Keresztény Demokratikus Ifjúsági Munkaközösséget. A plébánia kultúrházában (volt Puskin mozi) a fiataloknak szervezett közösségi programokat. A helyi baloldal vezetőinek tevékenysége nem tetszett, és egyre többet zaklatják prédikációi, lelkigyakorlatai miatt. Konceptió per áldozata lesz, 1946. ápr. 2-án letartóztatják, majd kényszervallatás után halálra ítélik. 1993-ban rehabilitálták. Az egykori kolostor közelében utcánévvel emlékezünk rá.

1944. június 23-tól él Gyöngyösön, ahol teológiai tanár, és a növendékek nevelője. Részt vesz a város vallási és kulturális életében, Rengeteg prédikációt, lelkigyakorlatot, kulturális estet tart. Szerepet vállal a Szerepet vállal a Kisgazdapárt helyi szervezetében is. 1945-ben megalapítja a KEDIM-et, vagyis a Keresztény Demokratikus Ifjúsági Munkaközösséget. A plébánia kultúrházában (volt Puskin mozi) a fiataloknak szervezett közösségi programokat. A helyi baloldal vezetőinek tevékenysége nem tetszett, és egyre többet zaklatják prédikációi, lelkigyakorlatai miatt. Konceptió per áldozata lesz, 1946. ápr. 2-án letartóztatják, majd kényszervallatás után halálra ítélik. 1993-ban rehabilitálták. Az egykori kolostor közelében utcánévvel emlékezünk rá.

HERMAN LIPÓT (1884-1972) Munkácsy-díjas festő- és grafikusművész hagyatéka Gyöngyösre kerül (1980), állandó kiállítása a városi könyvtárban látható. A művész halála után hagyatékát özvegye Gyöngyös városnak ajándékozott 1980-ban.

KÁROLY RÓBERT (1288-1343) magyar király. Gyöngyös tőle kapta a városi rangot jelentő kiváltságlevelet (Visegrád, 1334. május 5.).

II. RÁKÓCZI FERENC (1676-1735) a szabadságharc vezetője, erdélyi fejedelem. Gyöngyösön volt háza (a mai Fő tér 2. sz. alatti ház helyén), amely egyben birtokainak egyik központja. Többször tartózkodik a városban, rendeleteket hoz, levelez. Béketárgyalásokat is tartanak itt két ízben a házában (1704). Betűvetésre Péter Bárkányi János, gyöngyösi ferences pap tanította.

gr. KOHÁRY ISTVÁN (1649-1731) költő, országbíró, hadvezér

A csábrági és szitnyai Koháry család a XVII. század első felében örökösödés révén lett Gyöngyös város és a környékbeli falvak egy részének birtokosa, földesura.

Tanulmányait a nagyszombati egyetemen, majd Bécsben végezte. 1667-ben a füleki vár kapitányának nevezték ki. 1682-ben Thököly Imre fogságába esett. Regéc, Munkács és Ungvár várában raboskodott, ahonnan 1685-ben sikerült megszöknie. Verseinek jelentős részét rabságában írta, költészete a magyar barokk irodalom fontos fejezeteként ismert. 1686-ben huszáraival részt vett Buda visszafoglalásában, 1687 novemberében Eger alatt harcolt. Gr. Koháry István Gyöngyösön házzal rendelkezett, a Szt. Erzsébet templom közelében. Az ő telkén épült az ispotály, amelyet alapítvánnyal is támogatott, valamint a gimnázium mai épülete. A gyöngyösi szegény diákok javára végrendeletében nagyobb összeget adományozott, melynek kamatait a II. világháborúig minden tanévben kiosztották a gimnázium tanulói között. A gimnázium 1923-1950 között az ő nevét viselte. Egykori háza közelében a mai Gyöngyös egyik legforgalmasabb utcáját is róla nevezték el.

A rab vasat penget.

Az hárfás nótáját hárfáján pengeti,
És azzal sokaknak szívét édesgeti;
De az rab lábára vert vasát csörgeti,
S annak csörgésével magát keseríti!
Zengése az hárfás pengő hárfájának
Nevető örömet szerez iffiaknak;
Csörgése pediglen lábokra vert vasnak
Siralmas bánatot növel az raboknak.
Az hárfá pengése üdőt mulattatja,
S annak hosszú folytat rövidre fordítja;
Csörgése az vasnak azt meghosszabbítja,
Fertáját órának nappá változtatja.

*Az hárfának tehát kegyesen pengését
Szeresd, mint madárnak szépen éneklését;
Lábodra vert vasnak gyűlöljed zörgését,
Mint füles-bagolnak undok üvöltését...
Pengése hárfának de miként Istenhez
Indít embert olykor, ő Teremtőjéhez:
Úgy vasnak csörgése Ő szent fölségéhez
Juttatja a rabot, ingyen kegyelméhez.
Tekénts, én Istenem, az én rabságomat,
Vigasztald meg, kérlek, szomorú sorsomat!
Nevedben bú nélkül pengessem vasamat!
S ajánljam ezzel is Tenéked magamat!*

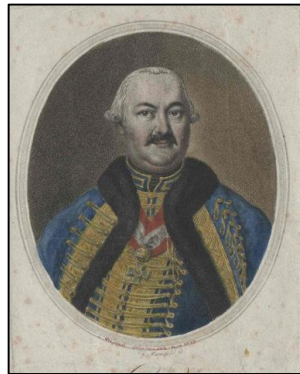
PÁTZAY JÁNOS (1906-1955) orgonaművész, kar-nagy

Gyöngyösön született 1906. november 23-án. Iskoláit is itt végezte, majd Budapesten a Zeneművészeti Főiskolán folytatta az orgona tan-
szakon. Visszatér Gyön-
gyösre és a Szt. Bertalan
templom kántoraként dolgo-
zik évtizedeken át. Az 1930-
as évek közepétől templomi
hangversenyek, zongoraver-

senyek, rádiós szereplések, valamint az énekkari munka teszi nevét egyre ismertebbé az országban. A Katolikus Énekkar karnagyaként országos sikereket ér el a dalosokkal. Jelentős érdeme volt abban, hogy Gyöngyöst "dalosvárosként" emlegették a 30-as, 40-es években. A háborús események elől Szombathelyre menekül, majd a front elmúltával visszatér Gyöngyösre, és folytatja munkáját a Szt. Bertalan templom kórusával, emellett éneket és zenetörténetet tanít a mezőgazdasági iskolában. Aktívan részt vesz a gyöngyösi zenei élet szervezésében is: orgona- és zongorahangversenyeket rendez, többször fellép a Magyar Rádióban. Próba közben - rádiós fellépésre készülve - 1955. szeptember 6-án hunyt el. A gyöngyösi Zeneiskola fennállásának 35. évfordulóján, 1993-ban vette fel Pátzay János nevét, méltó emléket állítva az egykori zenésznek

br. ORCZY I. LŐRINC (1718-1789), költő, katona, fő-ispán

Tarnaörsön született. Ka-
tona, részt vett az osztrák
örökösödési háborúban.
1764-ben tábornokká lép-
tették elő, majd leszerelt.
1767-ből Abaúj megye fő-
ispánja, 1774-82 között a
Tisza-szabályozás királyi
biztosa. Gyöngyösön ő
építette az Orczy-kastély
barokk részét 1760-1770

körül. "Residenciális" háza a Fő téren állt (a 9. vagy 11. sz. épület helyén). Szívesen tartózkodott Gyön-
gyösön és Tarnaörsön is. Pesti háza szellemi és iro-
dalmi központ volt. Mint költő a magyar nyelvet és iro-
dalmat pártolta. Munkáiban a hagyományos nemesi
életformát és a felvilágosult polgári fejlődés elemeit is
megtaláljuk, a falusi életformát helyezi előtérbe. A ma-
gyar felvilágosodást segítette irodalmi munkásságá-
val. Verseit két kötetben adták ki. Az Orczyak nevét
utca őrzi Gyöngyösön.

Szerelem és bor

Tudod-e, jó pajtás! miben áll boldogság?

Vagy hol találtatik a kedves mulatság?

Nincs a cifra várban, nincs a nagyságoknál,

Sok cselédű pompás főméltóságoknál.

Ott nincs, hanem vagyon, hol kicsiny zörgéssel

Élnek az emberek egy szeretett széppel.

Mi kell ehhez egyéb, hanem egy jó barát,

Ki víg kedvvel reám köszönje poharát.

Nem akarom, éltem hosszúra terjedjen,

Mit használ, hogy hajam ősszel keveredjen.

Szerelem s jó barát nélkül az öregség,

Unalmas, szomorú keseredett vénség;

E kettő érdemli ugy-e az életet?

Adjál, pajtás! adjál igaz feleletet.

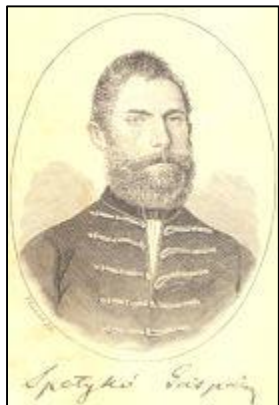
RICHTER GEDEON (1872-1944) gyógyszerész

Ecséden született, gazdag földbirtokos család sarja. Testvérével korán árvaságra jutott, és a nagyszülőknél nevelkedett Gyöngyösön. Itt végezte el az elemi iskolát és a gimnáziumot, majd pesten gyógyszerésznek tanult. Gyógyszerész gyakornokként két évre ismét visszatért Gyön-

gyösre, és a Mersits Nándor-féle gyógyszerértárban dolgozott. Diplomáját kitüntetéssel szerezte meg. Külföldi tanulmányútja során sok tapasztalatot gyűjtött, különösen a gyógyszerek kisüzemi előállítására terén. Visszatérte után eladta a családi örökséget, és Pesten patikát vásárolt, majd gyógyszergyárat alapított (1902). Egész életét a gyár fejlesztésének szentelte, és világszínvonalon működő gyógyszergyárat hozott létre Magyarországon. Számos gyógyszert fedezett fel, gyárának termékeit Európa-szerte ismerték. A náciizmus áldozata lett. Városunkban a Hanisz téren gyógyszerértár viseli a nevét, ahol a bejárat mellett bronz dombormű-portrét is láthat az érdeklődő.

SPETYKÓ GÁSPÁR (1817-1865) költő

A helybeli gimnázium elvégzése után egy ideig ferences szerzetes volt, majd kilépett a rendből és felcsoport vándorszínésznek. Ennek búcsút mondván, jogász lett, és mint törvényszéki jegyző és ügyész dolgozott Pesten. 1848-49-ben beállt a nemzetőrök közé, és a Délvidéken védte hazáját, s tudósításai ma is pontos

képet adnak az eseményekről. A szabadságharc bukása után eltiltották az ügyvédi praxistól. Verseit már fiatalon közzétették a korabeli lapok. Költeményeiben Petőfi és a népköltészet hatása tükröződik vissza. Különösen fontos számunkra verseiben a szülőföld, Gyöngyös, ill. a Mátra vidékének sajátos, ékes nyelven való megjelenése, tájnyelvi szavak gyakori használata (Szól a kakuk a Sárhegyen, Solymosi kisleány, Kapás gazda, A gyöngyösi piacon, stb.). Az egykori költőt utcanév is idézi

A gyöngyösi piacon

A gyöngyösi piacon

Kukorog egy vénasszony,

Tele kosár eleőtte, -

Ugyan, ugyan mi leőte? -

Képe fonnyadt vadóuka,

Vigyorog mint a rouka,

Úgy látom az ourárú

Mérges paprikát árú!

Nagy a banya haragja

Kosarába azt rakja;

Ütyi-veri az urát,

Azé árú paprikát. -

Ne vegyetek beleüle,

Me-bomlanátok teüle;

Ismeri egész Tarjáný

A vénasszony boszorkány!

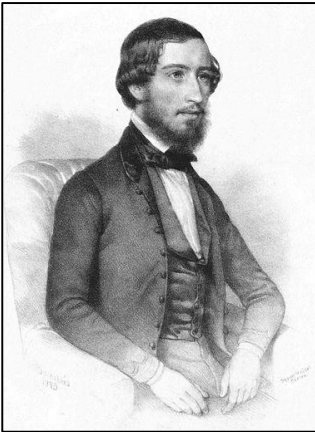
TÖRÖK IGNÁC (1795-1849) hadmérnök

Az aradi 13 vőrtanú egyike. Gödöllőn született 1795. június 23-án. A család 1809-ben költözött Heves megyébe. Török Ignác a gyöngyösi gimnázium tanulója volt. A tehetséges ifjú 1811-től katonai pályára lépett, Bécsben végezte el a csá-

szári és királyi mérnöki akadémiát. a magyar nemesi testőrségben teljesített szolgálatot, ahol 1839 és 1846 között az erődítések tanára volt. Az 1848/49-es szabadságharc idején 1848 szeptemberében Komárom várának erődítését vezette. Ekkor állt a szabadságharc oldalára, és végig kitartott mellette. A megerősített komáromi vár kulcsfontosságú volt a szabadságharc történetében, az ellenfélnek nem sikerült bevennie. 1849 januárjában a vár parancsnokává nevezték ki, és megkapta a tábornoki rangot. A szabadságharc befejező szakaszában Török Ignác a szegedi sáncok nagyszabású építkezéseit vezette, és innen vonult vissza a hadsereggel Világoshoz. Így kapcsolódott sorsa 12 tábornok társához és torkollott az aradi tragédiába, 1849. október 6-án. Emléktáblája a róla elnevezett belvárosi utca 1. sz. épületének falán áll (jelenleg: Kolping-ház) A szabadságharc bukása után rövid ideig bujkált. 1850-ben - korábbi tevékenysége miatt - rövid vizsgálati fogságot szenvedett. Szabadulása után nagyrédei birtokán telepedett le. Barátja, Sárosy Gyula rejtegetése miatt 1852 végén letartóztatták. Magyarország leghírhedtebb börtönébe, a pesti Újépületbe került. Néhány hónapi raboskodás után elméje elborult, ezért szabadon engedték. Súlyos betegségét a Schwartzner-intézetben kezelték 1861. április 9-én bekövetkezett haláláig.

VACHOTT SÁNDOR (1818-1861) költő

1818. november 17-én született Gyöngyösön. Édesapja, Vachott Imre Eszterházy uradalmi ügyésze, édesanyja, Hercsúth Janka pedig Kossuth Lajos unoka-húga. Első diákéveit a gyöngyösi ferences gimnáziumban töltötte. Szülei halála után, 1831-ben az eperjesi evangélikus kollégium-

ban folytatta tanulmányait öccsével együtt. Itt kezdett bontakozni költői tehetsége. Elnöke lett a Magyar Nyelvmívelő Társulatnak. 1838-tól az Athenaeumban jelentek meg első költeményei. Rövid idő alatt komoly elismerést vívott ki magának műveivel. 1841. márciusában ügyvédi diplomát szerez. Érdemei elismerésül a Kisfaludy Társaság 1842-ben, a Magyar Tudományos Akadémia pedig 1843-ban tagjai sorába választotta.

1841. március 18-án Bajzáéknál ismerte meg Csapó Máriát, aki életének nemcsak társa, hanem szellemi partnere lett. Szerelmi házasságuk idején pesti lakásuk, az egykori Wenckheim-ház kiváló írók, művészek találkozóhelye lett. Vörösmarty Mihály, Bajza József, Erdélyi János, Fáy András gyakori vendég volt Vachottéknál. 1844 karácsonyán a megszokott társaság töltötte együtt a szentestét, az akkor még újdonságnak számító karácsonyfa tövében. Petőfi Sándor is részese volt a vendégszeretetnek. Itt érintette meg szívét a 15 éves Csapó Etelka szépsége, bája.

Az 1848-as forradalom idején aktív résztvevője volt a közéletnek. Tagja a megyei állandó bizottmánynak, neve ott szerepel a gyöngyösi nemzetőrök listáján. Felesége a gyöngyösi nemzetőrség zászlóanyja. Kossuth mellett - aki nagybátyja volt - titkári tisztséget töltött be a forradalom idején.

A Vándor dala

„Kedvesen süt a hold
Szól az estharang,
A szelíd harangszó
Nekem búcsúhang.

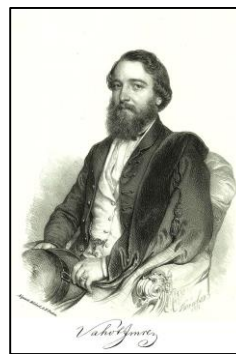
Áldjon Isten téged,
Zöldülő vidék,
Hol vidám leginkább,
Néha bús valék.

Téged is megáldjon,
Messze kék halom,
Álltam olykor rajtad,
Csöndes hajnalon.

Vedd, fogadd búcsúmat
Kisdéd ősi lak,
Úgy akarja sorsom,
Árván hagyjalak.

Völgy patakja tőled
Nem búcsúzom el:
Együtt utazunk mi
Isten hírvél.

VAHOT IMRE (1820-1879) író, szerkesztő

Vachott Sándor öccse. Családi nevét Imre később magyarosította, innen az eltérő írásmód. Boldog gyermekéveit városunkban tölti, melyekről később Emlékirataiban is beszámol. Ő is a gyöngyösi gimnáziumban tanul, majd Eperjesre kerül testvérével együtt, ahol részt vesz a Magyar Önképző Társaság munkájában. Míg Sándor a költészet mestere, addig Imre a próza, az újságírás és az irodalmi szerkesztőmunka révén vált híressé. Első írásai a Rajzolatokban, majd az Atheneumban és a Figyelőben jelennek meg. 1842-43-ban már Kossuth Pesti Hírlapjának rovatvezetője, később a nagyhírű Pesti Divatlap szerkesztője. Jó érzékkel gyűjti maga köré a kor fiatal íróit, így Petőfit is, aki egy éven át dolgozott mellette segédszerkesztőként. Jelentős műveként említhetjük a "Magyarföld és népei" c. füzet sorozatot,

Miután a Pesti Divatlap mellékleteként kiadta a Nemzetőr c. politikai hetilapot is, 1849 januárjában az osztrákok elfogták és rendőri felügyelet alá került. Szabadulása után is többször zaklatja a rendőrség. A Bach-korszakban irodalmi és történelmi tárgyú írásaival igyekezett a nemzeti öntudatot ébren tartani, ezt a célt szolgálták a színdarabjai is. 1857-62 között a Napkelet c. hetilapot is szerkesztette.

WARGA LÁSZLÓ (1878-1952) építész, műszaki tanácsos

A jászberényi születésű építész a budapesti műegyetemen szerezte meg oklevelét. A főváros szolgálatában kezdett el dolgozni, Budapest és más vidéki városok városrendezési terveivel is foglalkozott. Gyöngyös várossal akkor került kapcsolatba, amikor az 1917-es nagy

tűzvész alkalmával a város jelentős része leégett. Új-építési kormánybiztosnak Dr. Harrer Ferencet nevezték ki, és ő hozza magával munkatársként Wargha Lászlót. Wargha olyan tervet akart készíteni, amely hosszú távon számol a város fejlődési lehetőségeivel. Új, hosszanti keresztutcákat, tág tereket alakított ki, kiegyenesítette a Nagy-patak medrét és impozáns középületeket tervezett. Elképzelései csak részben valósulhattak meg. Terveit 1941-ben és 1946-ban dolgozta át. Foglalkozott Mátrafüred rendezési tervével is (1927, 1933), a település az ő elképzelései alapján vált igazi nyaralóteleppé. A Kálvária-parti lakótelepen emlékkő és utcanév idézi az egykori város-építő nevét.

ZALÁR JÓZSEF (1825-1914) költő, megyei alispán

Zalár József (eredeti nevén Hizli József) gyöngyösi iparoscsaládban született, édesapja kerégyártó céhmester volt. Az egykori szülőház a mai Zalár u. 3. sz. alatt volt. A gimnáziumot városunkban végezte el, majd az egri papnevelde eminens tanulója volt. Pappá szentelése azonban elmaradt

és ügyvédi oklevelet szerzett. 1848 júniusában a nemzetőrök közé állt, és hamarosan Damjanich tábornok történetírója lett. A szabadságharc bukása után Vörösmarty Mihállyal, Bajza Józseffel és Vachott Sándorral együtt bujdosott. Visszatér szülőföldjére, és 1851-52-ben nevelői állást töltött be Gyöngyöshalászon. 1860-ban aljegyzőként Heves megye szolgálatába lépett, 1869-ben már főjegyző, 1892-től 1897-ig alispán. Utolsó éveit Egerben élte le, teljes visszavonultságban.

Költeményeinek meghatározó élménye a szülőföld, a gyermekkori emlékek, a Mátra bércei (Ott, ott születtem, Szülőföldem). Elbeszélő költeményei többnyire történelmi témájúak (Benevár, Kompolt). A Nagy-patak partján utcanévvel emlékezünk a hajdani költőre.

A költészet

Nem nap a költészet, mely mindent eláraszt

Fényes világával földön és az égen,

Mely mindent fölfed és mindent úgy mutat, mint

A természetben van szépen vagy nem szépen.

Holdvilág az csakhogy forró sugarakkal;

Sokat sötétben hagy, sokból alkot szebbet:

Itt omladékokat épít templomokká,

Amott bitófából formál szentkeresztet...

VAK BOTTYÁN JÁNOS (1643-1709)

A Rákóczi szabadságharc generálisa, a harcok idején többször járt Gyöngyösön. Kriptája és emléktáblája a gyöngyösi ferences templomban található. Műszaki szakközépiskola viseli nevét a városban

MÁTRAI SZÍNES

A Mátra természeti adottságainak, jó közlekedési feltételeinek, vendégfogadó létesítményeinek köszönhetően hazánk egyik legismertebb hegyvidéke. Valószínűleg leg sokan tettek már meg néhány km-t az Északi-középhegység eme 13-19 millió évvel ezelőtt kialakult változatos részein, így kis ízelítőül szolgáló írásunk talán csak kellemes emlékeket fog bennük ébresztetni. Akik viszont ezek után szeretnék közelebről felfedezni a Mátra rejtelseit, reményeink szerint kedvet kapnak egy kis kirándulás tervezéséhez.

ÉRDEKESSEGEK

- Kodály Zoltán szenvedélyes turistaként rendszeresen járta a mátrai hegyeket.

Fiatalként gyakran ment az éjszakai vonattal Pásztóra vagy Tarra, onnan mászva meg a gerincet, majd ereszkedett le a túloldalon. „A hegyek utáni vágy mindig élt bennem” mondta és így kirándulásai során szerzett élményei gyakran jelennek meg műveiben is (pl. Mátrai képek, Hegyi éjszakák, Esti dal). A szabadságharc utáni évek híres-hírhedt betyárjának, Vidróczki Mártonnak neve többek között Kodály Zoltánnak köszönhetően is ismert napjainkban: „A Vidróczki híres nyája csörög-morog a Mátrában 1942 tavaszát Galyatetőn töltve született „Csendes mise” című egyházi műve, melynek emlékeként ma Galyatető Nagyszállójának (Hotel Galya) földszintjén Kodály Zoltán emlékszobát életképekkel, fényképekkel tekinthetünk meg.

A zeneszerző mátrai túráira emlékezve pedig „Kodály Zoltán Emléktúra a Mátrában” címmel jelvényt szerző túramozgalmat teljesíthetnek a kedvet érő turisták. A túra útvonala Galyatető Nagyszállótól az Országos Kéktúra útvonalán Pizskés-tető Mátraszentlászló, Mátraszentistván érintésével az Ágasvári turistaházig, innen a sárga sáv jelzésen Tar község vasútállomásig. (táv: 18 km, szint:100 m; ellenkező irányban 900 m).

- Bár földtani adottságaiból kifolyólag a Mátra nem

olyan gazdag barlangokban, mint a jól karsztosodó mészkőből felépülő Bükk-hegység, mégis rendelkezik Európában egyedülálló és emiatt kiemelten védett barlanggal. Az Ágasvár déli oldalában található Csörgőlyuk nehezen járható (ún. kúszójáratos), rendkívül szűk folyosói 370 m

hosszan és 30 m mélységig ismertek, három nagyobb termet kötnek össze. Keletkezésénél fogva (Vidróczki-forrás) időszakos tava táplálja a közeli Vándor-forrást.

- Kékestetőtől délkeletre találjuk hazánk legmagasabban fakadó (960 m tszf.) forrását a Disznó kutat.
- a Mátra rétegforrásai és hasadékforrásai mellett számos ásványvíz-forrást, ún. csevicét is találunk. A csevice források szintén geológiai adottságoknak köszönhetően csak a hegység északi részén találhatók. A Keleti-Mátra északi részén felszínre törő ásványvíz- források kivétel nélkül oligocén homokos és márgás képződményekből törnek felszínre, magasabb SO₄ és H₂S tartalommal. (Legismertebb a parádsasvári ásványvíz, a parádóhutai Csevice- és

Klarissza-források, az Ilona-völgyi Szt. István-kút és a Recsk körzetében levő csevice források. A Nyugati Mátrában

Tar községtől északra, a Csevice-völgyben ismert néhány szénsavas-forrás.

- Parádsasvartól Parád felé haladva kb. 600 m-re a 24.sz. főút jobb oldalán, az egész világon egyedülálló növénytani különlegességet találunk. A parádsasvári ősjuhar levele,

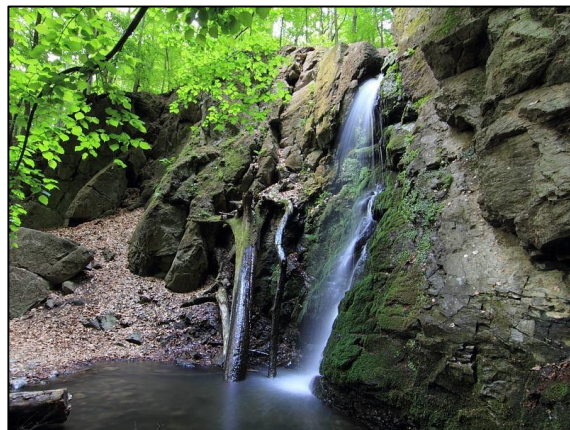

ősjuhar levele, kérge, termése eltér a többi juharfajétól. E fához hasonló juharfa kb. 5-20 millió évvel ezelőtt élt. A fa évről évre termést nevel, de magja csíráképtelen, ezért addig csodálhatjuk ezt a különlegességet, míg az anyapéldány él.

- Mátrafüredtől északra eredő Somor-patakon a XIX. századig közel 20 posztóveő kallómalom működött.

Innen ered a völgy neve, Kalló-völgy. Az 1929-es Mátra útikalauz így ír a kallómalmokról: „A külső nagy kereket hajtotta a felső zsilipről lezuhanó víz. A kerék tengelyébe erősített nagy lapos fogak emelgettek két hatalmas fatuskó-kalapácsot, mindig felváltva. Ezek mikor lezuhantak, az alattuk levő erős faszekrénybe helyezett juhszőrt szűrposztóvá verték. Ez volt a híres Abaposztó, amelyből csinálták a szűrűszabók a szűrűruhákat, a bekecsket és cifra szűrőket.” Egy kallómalom hiteles mását 1991-ben a Kalló-völgyben, a Kékes-Benevár turistaút mellett.

- az Ilona-völgyi vízesés hazánk legnagyobb szintkülönbségű, természetes zuhataga. (A lillafüredi vízesést a Szinva-patak elterelésével hozták létre a Palotaszálló építésekor.)

VIDRÓCZKY MÁRTON

A híres mátrai betyár a Heves megyei Mónosbélben született 1837-ben. Alig múlt húsz esztendő, amikor besorozták a császári seregbe, ám négy évvel később megszökött. A büntetés sem riasztotta el, többször is megszökött végül a mátrai erdőkben bujdosott, rettegésben tartva Heves, Nógrád, Borsod és Gömör megye jómódú polgárait. A mondák szerint szép, derék ember volt, lobogós ujjú inget, bőgatyát viselt, pisztolyokkal, puskákkal bőven felszerelve járt. A hiedelem szerint nem fogta a golyó, kegyetlenül megbüntette ellenségeit, nagylelkűen meghálálta a segítséget. Csak a gazdagtól rabolt, a szegényt nem bántotta. Sok történet szól vakmerőségéről, féktelen természetéről, mulatozásairól. Mindezek miatt félelemmel vegyes tisztelet övezte nevét az emberek között. 1873. február 8-án - a szájhagyomány szerint - egyik embere, Pintér Pista végzett vele Mátraverebély határában.

Vidróczki betyárpecsenye

Hozzávalók 4 fő részére: Füstölt szalonna: 10 dkg Sertésszűz: 30 dkg Csirkemell: 30 dkg Újhagyma: 2 szál Paprika: 1 db Fokhagyma: 2 gerezd Paradicsom: 1 db Füstölt kolbász: 20 dkg Csípős paprika: 1 db Só, bors, majoranna: ízlés szerint

Elkészítés: Serpenyőben szalonnát pirítunk, hozzáadjuk a csíkokra vágott sertésszűzet és a csirkemellet, majd megpirítjuk. Zöldhagymát, paprikát, paradicsomot, szeletelt füstölt kolbászt teszünk bele. Csípős paprikával, sóval, borsal, majoránnával, fokhagymával ízesítjük. Pirított burgonyát készítünk és összekeverjük a raguval és forrón, tüzesen tálaljuk

KÉT REJTÉLYES HELY A MÁTRÁBAN

Bárhol járunk kerek e nagyvilágban, bármilyen települést, épületet, földrajzi helyet, ember vagy természet alkotta látnivalót tekintünk meg, tudnunk kell, hogy mindennek története van. A legkisebb fától a legmélyebb tóig, s a legöregebb templomtól a leghosszabb várfalig, melyek, ha beszélni tudnának, akkor mind-mind ódon meséket zengenének az idők történéseiről.

Ám sok olyan helyszín és látnivaló van, melyeknek történetét valaki így, valaki úgy, valaki emígy, valaki pedig amúgy ismeri. Az idők hosszú folyamán evezve mindenki hozzátett, esetenként elvett a történet mesélésekor, vagy éppen úgy alakította a mendemondát, hogy az saját lelki világának kedves legyen. Így születtek a legendák, melyekben térségünk sem szenved hiányt. A Mátra erdőségeinek mélyén sok-sok olyan helyszín található, melyeknek múltját homály fedi, titkok, s rejtélyek övezik őket. Most mutatunk két olyan helyszínt, melyek esetében az sem ritka, ha az arra járók hátán futkos a hideg

Gyöngyössolymos, Bába-kő

A Mátra lábánál, Gyöngyössolymos település határában álló természeti képződményeket, a vulkáni utóműködések során kialakult gejzirkúpokat ki tudja már, hogy mióta övezik dajkamesék. A szőlőültetvények szélén húzódó ligetes erdők mélyén meglapuló hatalmas sziklák körül kialakult szóbeszédnek központjában – ahogy ezt a képződmény neve is mutatja – boszorkányok állnak. A történetnek itt akár vége is lehetne, de a mágiás asszonyok jelenlétének hitén túl több eshetőséget is számontart a néphiedelem. Egyes történetek szerint e kövek valamikor alantas banyák találkozóhelyeként szolgáltak, míg más hiedelmek szerint itt égették meg a Gyöngyös környékén tevékenykedő boszorkányokat. Ismert ám olyan verzió is, miszerint az öreg Mátra szelleme egy hatalmas kővel kergette a hegység ártó vasorrú bábáját, s mikor már nem tudta utolérni azt, mérgében utána hajította a méretes kősziklát, mely éppen ide esett. Bármit is takar a múlt, annyi biztos, hogy a Bába-követ látogató kirándulók gyakran számolnak be a helyszínen érezhető energiák kavargó áradatáról.

Török-lábnym

A Török-lábnym, más, ismert nevén a Török katona lábnyma vagy Törökőr lábnyma a Mátra egyik legtöbb kérdést felvető misztikus helyszíne. A 789 m magas, ikonikus vulkáni csúcs, Ágasvár északnyugati oldalában, Szorospatak-Bátonyterenye irányába haladva, a piros sáv jelzéssel ellátott túraút mentén, egy öreg fa tövében találjuk a kőbe faragott, felnőtt férfi lábának mértével egyező méretű szabályos lábnymot, melynek keletkezése ismeretlen. A köznyelv által alkotott, meglehetősen gyermekded legenda szerint az Oszmán Birodalom idején egy török janicsár rendre itt őrködött, figyelve azt, hogy az Ágasvár csúcsán álló erődítményt a környékbeli települések lakói nehogy visszafoglalják, s oly sokat állt e helyen, hogy lába kikoptatta a talajt. Ez természetesen csak mese, ugyanis már az fizikai lehetetlenség, hogy évekig, évtizedekig egyhelyben álljon egy ember, s hogy annak lábnyma körülbelül 10 centiméter mélységű vajatot eredményezzen a szikla felületén. A Török-lábnym keletkezéséről, létrehozásáról és funkciójáról tudományosan elfogadott és alátámasztott igazolás nincs, azonban annyi biztos, hogy a töröknek semmi köze nincs hozzá.

2020-BAN ELVESZÍTETT TÚRATÁRSAINK

Gróz József haláláról szomorúan értesültünk a nyáron. Szinte nem volt olyan VTSZ rendezvény, amin ne lett volna ott. Túravezetőként közreműködött a bakonybéli és tatai csillagtúrákon, a győri és a révfülöpi országos találkozók. A rendezvényeken folyamatosan ápolta a kapcsolatokat a vasutas természetjárókkal, örök barátságok szövődtek a résztvevőkkel. A Vasutas Természetjáró Szövetségében végzett szervezői és túravezetői munkájának elismeréseként 2015-ben elnyerte a Vasutas Természetjárásért díj Ezüst fokozatát!

Kiscsibénk! Bárhol is vagy, további vidám túrázásokat kívánunk Neked!

Szomorúan értesültünk Haraszi Gábor barátunk, túratársunk haláláról. Gábor személyében egy nagyon értékes embert veszítettünk el, aki a Tájak Korok Múzeumok Egyesület elnökeként, az Utasellátó Sport Club Természetjáró Szakosztály vezetőjeként, nagyon sokat tett a kulturális értékek megőrzése megismertetése terén.

A vasúthoz való erős kötődése, Utasellátós múltja végig meghatározta tevékenységét. Mint túravezető kiválóan ötvözte a természetjárást az épített kulturális értékek megismertetésével. Sokoldalú, nagytudású, de mégis mindig szerény, segítőkész túratárs volt.

Mostantól Ő is az égiek csapatát erősíti.

Isten veled Gábor!

Búcsúzunk Buskó Andrástól.

MÁV mérnök, főtanácsos, A MÁV - BGOK Környezetvédelmi oktatója, a KTE pályavasúti tagozat elnöke, a „Közlekedési érdemérem” kitüntetettje, a „Varangy akció csoport” egyesület titkára, kiváló túrázó, hegymászó, és tájfutó volt. Szívügye volt a kisvasutak megismertetése, megmentése. A Lokomotív Turista Egyesület tagjaként a Kisvasutak Nyomában túramozgalom elindítója, megálmodója volt.

Nyugodj békében!

Dr. Kiss Gáborné nem csak a DVSC, de a VTSZ legidősebb tagja is volt.

Életének 98. évében sokat kirándult, és túratársai számára is kellemes élményeket szerzett még 2020-ban is. Pipi aranyos, kedves útitárs volt, akire szeretettel gondolnak a társai.

Nyugodj békében!

Elveszíteni egy barátot, megsiratni, eltemetni. Figyelni a csöndre, ami ilyenkor átöleli az embert. Aztán fülelni egy hangra, ami megszólal mellettünk, s azt mondja: "Vigyázzatok mindenkire. Az élet olyan nagyon szép!".

(Vujity Tvrtko)

30 ÉVES A VTSZ (BESZÁMOLÓ A 2020. ÉVI KÖZPONTI RENDEZVÉNYEKRŐL)

VTSZ30-01 - TURISTA ÉLMÉNYEK IRODALMI PÁLYÁZAT A MAGYAR KULTÚRA NAPJA ALKALMÁBÓL

Baranyi Barna Álmos (Szentesi VSC),
 Bartók Julianna (Miskolci VSC),
 Fazekas Dénesné Ida (Zöldsport E.),
 Harangozó Ilona Ágnes (Lokomotív TE),
 Hódi József (Szentesi VSC),
 Kocsis Éva (Miskolci VSC),
 Molnárné Szilágyi Erzsébet (Záhonyi VSC),
 Urbán László (Vasi MBE)

Túratársaink beküldött írásaiból összeállított kiadvány a honlapon

VTSZ30-02 - IDEGENVEZETŐK VILÁGNAPJA

	
Északi Fény TE	9+6
Miskolci VSC	26
Soproni VSE	9
Szentesi VSC	5
Vasi MBE	60
Zöldsport E.	28

VTSZ30-09 – A TISZTA HEGYEK NAPJA (TÚRA)

	
Alföld TE	3+4
Debreceni VSC	20
Vasi MBE	37
Záhonyi VSC	6
Zöldsport E.	5

VTSZ30-03 - A VTSZ AKTÍV TÚRAVEZETŐINEK ELISMERÉSE (AKIKRE SZÁMÍTHATUNK)

Antal János (Szentesi VSC), Boldizsárné Török Mária (Debreceni VSC), Borsos Gábor (Zöldsport E.), Csamai Béla (Miskolci VSC), Csamainé Gizike (Miskolci VSC), Csuka István (GYVTE), Dékányné Kiss Veronika (MÁV VSC), Dr. Kiripolszky István (Debreceni VSC), G. Nagy János (MÁV VSC), Gróz József (GYVTE), Gubacsi Zsuzsanna (Lokomotív TE), Hegyaljai Béla (Szentesi VSC), Huri Noémi (Zöldsport E.), Karlaki Lajosné, Komlósy Jolán, Kosztolányi Mihályné, Molnár Angéla (Záhonyi VSC), Molnár István (Záhonyi VSC), Molnárné Szilágyi Erzsébet (Záhonyi VSC), Nagy Ottó, Német Imre (Szentesi VSC), Rábai Péter (Vasi MBE), Ráfli Imre (Szentesi VSC), Reményi Pál (Északi Fény TE), Ruszkai Gáborné (Miskolci VSC), Scultéty Gábor (Lokomotív TE), Szabó Árpád (Zöldsport E.), Szádeczky-Kardoss Tamás (Zöldsport E.), Szalkó Éva (Szentesi VSC), Szentgyörgyi Magdolna (Lokomotív TE), Szilágyi Zoltán (Lokomotív TE), Szűcsné Németh Ilona (GYVTE), Urbán László (Vasi MBE)

VTSZ30-07- JUBILEUMI TOTÓ A 30. HÉT MINDEN NAPJÁN

Bartók Julianna (Miskolci VSC), Lantos Emília (Szentesi VSC), Molnárné Szilágyi Erzsébet (Záhonyi VSC), Ohrátka János (Szentesi VSC), Nemesné Farkas Anna (Soproni VSE), Német Imre (Szentesi VSC), Ráfli Imre (Szentesi VSC), Urbán László (Vasi MBE)

VTSZ30-04 – ÉRVÉNYESÍTÉS, MINDEN 30. REGISZTRÁLT VTSZ TAG

30. Viszoki Zsuzsanna (VTBK Bánréve),	60. Faragóné Martos Andrea (Zöldsport E.),
90. Balogh József (Soproni VSE),	120. Horvát Valéria (Soproni VSE),
150. Marsi Lajosné (Soproni VSE),	180. Szöllősi Magdolna (Soproni VSE),
210. Bardócz Károlyné (Vasi MBE),	240. Szöllőssyné Magyar Irén (Vasi MBE),
270. Pados Györgyi (Vasi MBE),	300. Deé Nagy Terézia (GYVTE),
330. Molnár Marianna (GYVTE),	360. Szűcs Lászlóné (GYVTE),
390. Meszlényi Anna (GYVTE),	420. Lencse Zoltán (Szentesi VSC),
450. Barcziné Szuetta Erzsébet (Debreceni VSC),	480. Hajdú Lászlóné (Debreceni VSC),
510. Salánki István (Debreceni VSC),	540. Lajtos Sándorné (Debreceni VSC),
570. Provosinszki Ilona (Alföld TE),	600. Dömsödiné Berecz Ilona (Lokomotív TE),
630. Komlós Jolán (Lokomotív TE),	660. Szentgyörgyi Magdolna (Lokomotív TE),
690. Császár Erzsébet (MÁV VSC TSzo),	720. G. Nagy János (MÁV VSC TSzo),
750. Mlinárcsikné Tímár Geng Márta (MÁV VSC),	780. Urbánné Kovács Adrienn (MÁV VSC TSzo),
810. Borbás Balázs (Északi Fény TE),	840. Mizere Imréné (Északi Fény TE),
870. Wraszcill Sándorné (Északi Fény TE),	900. Ruzskai Gáborné (Miskolci VSC),
930. Haraszi Gábor (Záhonyi VSC),	960. Nádasdy Tamás (Száguldás SE)

VTSZ30-05 - KARANTÉNTÚRÁRA FEL! GYERMEKNAPI PÁLYÁZATBEÉRKEZETT PÁLYAMŰVEK:

VIDEÓK

A képzeletbeli kirándulás	Dinnyés Vivien Zoé, Dinnyés Benedek Zétény	7 éves, 10 éves
A karantén kirándulás	Dinnyés Domonkos Zénó, Dinnyés Vivien Zoé, Dinnyés Benedek Zétény	3 éves, 7 éves, 10 éves
ED Kedvenc képeim	Erdős Dávid	11 éves

RAJZOK

A két jó barát kirándul

Bödör Csaba, 7 éves

Karantén nyuszi

Dinnyés Vivien Zoé, 7 éves

(Az emberek az erdőbe vittek élelmet a nyuszinak, amelyet a kockás plédre rakva hagytak ott a nyuszinak. Körülötte a sötétebb felhők az eső felhők.)

Az erdőben

Mátrai Csanád, 8 éves

MÁTRAI CSANÁD (8 éves; MÁV VSC): AZ ERDŐBEN

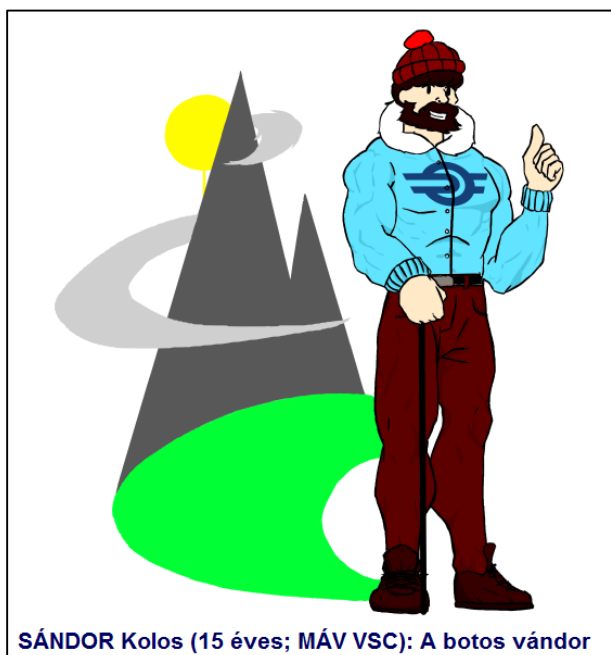
Táborozási emlékek

Ruzsics Emma és Ferencz Liliána 11 éves és 10,5 éves

A botos vándor

Sándor Kolos 15 éves

SÁNDOR Kolos (15 éves; MÁV VSC): A botos vándor

Tavaszi

Manó Konstantin, 9 éves

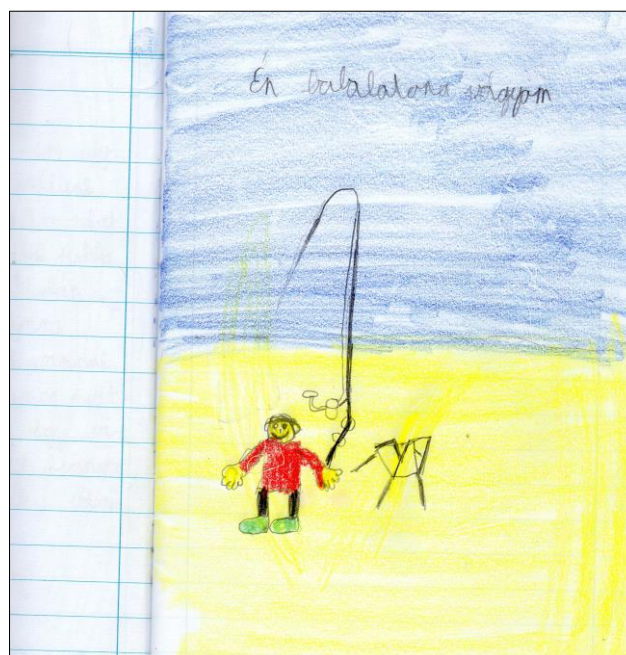
Hegyeken

Mátrai Csanád, 8 éves

MÁTRAI CSANÁD (8 éves; MÁV VSC): HEGYEKEN

Balaton

Manó Konstantin 9 éves

Gyöngyösi Saláta

A hegyi csapat

Sándor Kolos, 15 éves

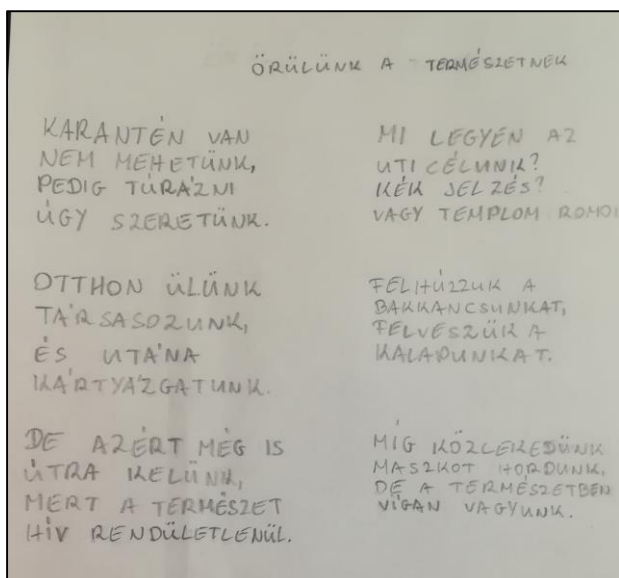
Madár

Manó Konstantin, 9 éves

Örülünk a természetnek (vers)

Dinnyés Benedek Zétény, 10 éves

Vár (épített alkotás)

Manó Konstantin 9 éves

VTSZ30-12 – AKTIVITÁS A VTSZ-ÉRT

A beérkezett Jelenlétiívek alapján azon túratársak, akik a VTSZ újjáalakulásának 30. évében tevékenységükkel nagyban hozzájárultak a megvalósult programok sikeréhez, aktívan részt vettek a VTSZ30 programsorozatban és ötleteikkel, munkájukkal támogatták a VTSZ elnökség munkáját:

Bartók Julianna (MVSC), Béliné Sári Anna (GYVTE), Benedekné dr. Bodnár Katalin (Zöldsport E.), Borsos Gábor (Zöldsport E.), Csarnai Béla (MVSC), Dékányné Kiss Veronika (MÁV VSC TSzo), Dinnyés Benedek Zétény (Záhonyi VSC), Dinnyés Domonkos Zénó (Záhonyi VSC), Dinnyés Vivien Zoé (Záhonyi VSC), Dinnyésné dr. Molnár Anita (Záhonyi VSC), Dr. Kiripolszky István (DVSC), Fazekas Dénesné (Zöldsport E.), G.Nagy János (MÁV VSC TSzo), Horváth Mária (Soproni VSE), Horváthné Kriszta (Soproni VSE), Jámber Éva (Vasi Múz. Bar. E.), Kiss Ferencné (Vasi Múz. Bar. E.), Kovács Zsuzsanna (Zöldsport E.), Molnár Angéla (Záhonyi VSC), Molnár István (Záhonyi VSC), Molnárné Szilágyi Erzsébet (Záhonyi VSC), Nagy Ágnes (Lokomotív TE), Nagy Ottó (MÁV VSC TSzo), Német Imre (Szentesi VSC), Németh Istvánné (Vasi Múz. Bar. E.), Ráflí Imre (Szentesi VSC), ifj. Reményi Pál (Északi Fény TE), Reményi Pálné Takács Éva (Északi Fény TE), Scultéty Gábor (Lokomotív TE), Simon Mária (Vasi Múz. Bar. E.), Sümeginé Gerencsér Judit (Vasi Múz. Bar. E.), Szentgyörgyi Magdolna (Lokomotív TE), Urbán László (Vasi Múz. Bar. E.), Urbán Lászlóné (Vasi Múz. Bar. E.)

2021-BEN JUBILÁLÓ TAGSZERVEZETEINK

100 éves a Miskolci Vasutas Sport Club

Természetjáró Szakosztálya

A tagszervezet honlapja:

<https://www.mvsctura.hu/>

A tagszervezet vezetője:

Csarnai Béla

Megalakulása: 1921

25 éves a Soproni Vasutas Sport Egylet

Természetjáró Szakosztálya

A tagszervezet elnöke:

Huber Ferenc,

Szakosztályvezető:

Dr. Horváth László Istvánné

Kriszta

Megalakulása: 1996.

MTSZ KITÜNTETÉSEK

2020.09.19-ÉN DOBOGÓKÖN KITÜNTETETT TÚRATÁRSAINK:

Bartók Julianna (MVSC) – Dr. Thirring Gusztáv emlékérem

Csuka István (GYVTE) – A természetjárás fejlesztéséért EZÜST érdemérem

Földes Péter (Alföld TE) – Dr. Téry Ödön emlékérem

Garadnay Sándor (VTBK Bánréve) – A természetjárás fejlesztéséért ARANY érdemérem

Molnár Angéla (ZVSC) – A természetjárás fejlesztéséért BRONZ érdemérem

Szabó Árpád (Zöldsport E.) – Dr. Téry Ödön emlékérem

Szádeczky-Kardoss Tamás (Zöldsport E.) – Dr. Pápa Miklós emlékérem

Szepesi Hajnal (Lokomotív TE) – Gábor Ignác emlékérem

VTSZ KITÜNTETÉSEK 2020-BAN MEGSZAVAZVA

A VASUTAS TERMÉSZETJÁRÁSÉRT

HARASZTI GÁBOR

Tájak Korok Múzeumok Egyesület, Utasellátó Sport Club Természetjáró Szakosztály

ÉRDEMES VASUTASTERMÉSZETJÁRÓ

Havasi Istvánné Panni SVSE arany fokozat
Sculptéty Gábor Lokomotív TE ezüst fokozat
Kuzma Ferenc Északi Fény TE ezüst fokozat
Urbán László Vasi Múzeumbarát E bronz fokozat

NOSZTALGIA (KÁRTYANAPTÁRAK)

A Vasutas Természetjáró Szövetség 67. Országos Találkozására (Gyöngyös) összeállította: Bartók Julianna.
Forrásanyagok: A VTSZ vonatkozásában az elmaradt 2020 évi közgyűlésre Molnár Angéla által összeállított anyag. Egyéb vonatkozásokban: <https://travel.hu>, [Gyöngyös Mátra.hu](https://gyongyosmatra.hu), [Borovszky Samu: Magyarország vármegyéi és városai](https://borovszky-samu.hu), [szállás.hu](https://szallas.hu), [Régmúlt Elbi blogja](https://regmult-elbi.blogja), [Eternus, versek a múlt századból](https://eternus.com), [kékes online.hu](https://kekesonline.hu), [citátum.hu](https://citatum.hu), [wiki-pédia.hu](https://wikipedia.hu)